

VIDOR BUKÁSÁNAK TÖRTÉNETE.

Hiteles adatok.

(Ötödik közlemény.)

A császárné legyezője.

A Riviéra rózsájaból tehát — a mint elmondottuk — nem lehetett csinálni semmit. A darab olyan lehetetlenség volt, hogy előadni abszolút nem lehetett. Vidor ekkor elhatározta, hogy egy tálra szánt franczia operettet: *Messenger A császárné legyezője* című darabját fogja előadni.

Megrendelték Baruch Hugónál Berlinben a ruhákat erre a darabra, a melyről nyilvánvaló volt, hogy így nyártájt, a mikor a színházba alig jár már valaki: sikere alig lesz. A ruhák a rettenetes vámmal, a melyet ilyen selyemholmik után fizetni kell, kerek 4000 koronába kerültek.

Az csak természetes, hogy a darab még a befektetett tőkét sem hozta meg, a napi rezsiről nem is szólván.

A bérfizetés.

Ekkortájt közelgett a bérfizetés ideje: ismét pénzt kellett keríteni valahonnan. Próbálkoztak a bérelendést kérni a tanácstól s ebből az időből származik Vidor következő levele is:

Márton Miksa már szövegezi a beadványt, a mit a bizotmány az a bér dolgában be kell nyujtanunk. Nem tudod Barcozy ur mikor lesz itt n? Nem szeretném ha más elnökölne. Az adófelügyelőséghez is be kellene nyujtani a részletfizetés iránti kérvényt.

1452 korona 56 fillért Meister a takaréka tette. Ezt az összeget és az 1-én megmaradót a be nem fizetett nyugdíjakra kell fordítanunk. Következik majd a zárószámadás s nem leszünk rendben.

A Kassalik-ház udvarában, mint hallom, fölépítik a mutatványos színházat, még pedig Fedák Sári nyitja meg 2000 korona díért. Ha igaz, gyönyörűen védi a főváros a Népszínháznak, a saját színházának érdekeit. Miért nincs erre felénk földrengés, a mely elsüllyesztené az egész színházat!

Ebből a levélből azonkívül, hogy az elkeseredés szól belőle, egy igen fontos dolog világlik ki. Az ugyanis, hogy akkortájt már komoly zavarok voltak a be nem fizetett, de levont nyugdíjak miatt.

A bérelendési memorandumból nem lett semmi s áprilisban a királyi páholy béreltösszegéből, a mely egyszer a Smolen Tóni miatt elmaradt, kifizették a bérösszeget.

Egy nyugdíjakkció kulisszák mögül.

A mikor a Népszínházban ilyenformán a legrettenetesebb baj volt az anyagiak körül, akkor szegény Vidor életét még egy kellemtelenséggel keserítették el.

Abban az időben kezdett Hegyi Aranka betegeskedni. Vidor a legnagyobb önfeláldozással szolgálta mindig a máskor is felette sokat gyöngélgendő művésznőt s nagyon sok hónapon keresztül fizette Hegyi Aranka tekintélyes gázsiját akkor is, a mikor játszani nem tudott.

Szegény Hegyi Aranka barátai ez időtájt tehát biztosítani akarták a mindinkább elbetegedő primadonnát s szeretnék volna, ha Vidor nagyobb, illetőleg hosszabb szerződést kötne vele s e szerződésre előleget is adna. Nagyon természetes, hogy Vidor, a kinek ezidőtájt a legsúlyosabb anyagi gondokkal

kellett megküzdenie, erre hajlandó nem volt s azt az ajánlatot tette Hegyi Arának, illetőleg barátainak, hogy kérje nyugdíjaztatását, a mi mégis körülbelül 4000 korona biztos évi jövedelemhez juttatná.

A kétségtelen jóakaratból fakadt indítványról sem Hegyi, sem barátai tudni nem akartak s ekkor valóságos sajtó-campagne indult meg Vidor ellen.

A cél az volt, hogy a folytonos szeketúrával mégis csak megszerezzék Hegyi számára a szerződést és az előleget. Ebben az időben jelent meg egy állítólagos Hegyi-intervju is, a melyben nemcsak a művésznő panaszkodik, de a cikk írója is elmondja, hogy »nagyon furesa gazdálkodás folyik a Népszínházban«.

Erre az intervjurra írta Vidor azidőben a következő levelet:

Az intervjut olvastam. Gyerekes füllentések. Nagy érdem elismerem, 25 évet eltölteni egy színháznál, de mégsem lenne igazságos követelés, hogy a Népszínház vállalkozója csupa 25 évet eltöltött művészeket szerződtesse, kik meg hozzá 12 hónapból 8 hónapot elbetegeskednek.

Annak az intervju-író urnak tudtára kellene adni, hogy bizony furesa gazdálkodás van ott, a hol az az 6 tantem-előlegei olyan tisztességes summára kapaszkodtak.

Mulassatok jobban mint én...

A vége a hajsának az lett, hogy szegény Vidor, a ki szorult helyzetében nem akart még ellenségeskedni is, megadta, a mit kértek tőle.

A vegyes műsor.

A császárné legyezője után több premiérral nem akartak, de nem is lehetett kirukkolni. A színház tátongott az ürességtől, bevétel ugyszólván semmi se volt, a kiadásokat apró kölcsönökből, a melyeket hol Reitter, hol Reitterné szerzett, fedezték Vidorék.

Addig is, a míg a színházat be lehetett csukni, vegyes műsort állítottak össze Reitter és Vidor. Olyasféle potpourri volt az, mint most, a tragédia után következő szomorú napokban...

A nyári szünet előtt két délutáni ifjúsági előadást is tartottak. Fölújítottak egy régi gyermekdarabot: a *Dobó Katkát*-t és előadtak egy új dongságot: a *Mátyás királyt*-t. Az egyszerű-egyszer színpadokba beleölték 800 koronát és mondanunk se kell talán, hogy az investált tőke sem tértül meg.

Julius 1-án, vasárnap, Blaha Lujzával bezárták a szerencsétlen szezont, a melyben egyetlen mentőoszlopuk volt csupán: Verő György darabja: a *Leányka* s vele természetesen — Fedák Sári...

Az elsőrendű tagok gázsija.

Teljesen pénz nélkül mentek neki a nyári szünetnek, a melynek első tizen négy napjában már esedékessé lett volna a szünidei gázsí első részlete. Vidor kétségbeesett hangulatban járt-kelt s egy este fölkereste Fodor Oszkár, a színház titkárát, a kit Vidorné és kis érdekköre minden áron ki szeretett volna tuszkolni a színházból.

— Te Oszkár, — mondotta — valamit kellene csinálni a gázsikkal. Pénz nincs: nekem a segítségtekre van szükségem, különben igazán nem tudom, mit csináljak...

Fodor Oszkár erre átnyujtott neki egy ívet, a melyben az elsőrendű tagok, mint

Szirmai, Raskó, Pintér, Stoll, Petrács, Gazdy Aranka, Stefanidesz, Barna Izsó, Kovács Mihály, Pizmán és a többiek, kijelentik, hogy a szünidei fizetésükre októberig haladékot adnak Vidornak.

A szerencsétlen ember, a kit minden legcsekélyebb jóindulat boldoggá tett, könyek között hálálkodott Fodornek, mint a ki ezt az akciót keresztülvitte.

Mennyi pénz kellett?

Ezek a nagyobb fajta gázsik azonban csak kisebb részét alkották a szükséges fizetési összegnek, mert hiszen ott voltak:

1. A távozó tagok fizetési.
2. A technikai személyzet.
3. Kar és táncszemélyzet.
4. Zenekar.

Julius és augusztus hónapban tehát a következő összegekre volt szükség:

	Fél hónapra
I. Távozó magán szereplők	511'66 korona.
II. Kisebb javadalmazásuk:	
1. Technikai vezető-személyzet	733'89 korona.
2. Női karszemélyzet	779'97 »
3. Tánc-karszemélyzet	164'98 »
4. Férfi karszemélyzet	920'79 »
5. Zenekarszemélyzet	1554'93 »
6. Technikai személyzet	1293 — »

Fél óra összesen 5959'22 korona.

Tehát két óra 23.836 korona 88 fillér.

Kellett volna tehát közel 24.000 korona, ott, a hol nem volt semmi. Ekkor aztán Reitter a budai »Önsegélyző Takarékpénztár«-tól a saját és felesége aláírásával ellátott váltó s egyéb biztosítékok fejében szerzett 25.000 koronát.

Es ugyanabban az időben, a mikor a Népszínházban annyi pénz sem volt, hogy holmi apró csopré számtakat ki lehetett volna fizetni: Vidorné a Mátyásföldön 4000 koronáért vasszerkezeti házat vett, a mely a vasipar-kiállításon volt kiállítva. A pénzt ehhez Vidorné állítása szerint egy kávé, egy fényképész s egy hírlapíró adta a kölcsönt.

Az öngyilkosság első gondolata.

Vidorné házat vásárolt, Vidorék kihurcolkodtak a Mátyásföldre, Reitterék pedig balatonlellei villájukba tették át a nyárára lakhelyüket. A gázsik ki voltak fizetve, nagyobb-pénzzavarok akkortájt nem igen voltak: Vidor azonban valóságban buskomor volt. Nemcsak a jövő kérdése aggasztotta, magánviszonyai is igen elkedvetlenítették. Hogy ezekben mi baja volt: ki tudná biztosan, tény azonban, hogy Vidor nagyon nem szívelhetette egy ember ottlétét, a ki később mint Vidorék egyik titkos hitelezője alakult ki...

Ebben az időben egyik panaszkodó levelet a másik után írta Reitter Ferencznek Lellére. Ezeknek a leveleknek a hangulatára ime három levélből egy-egy citátum:

Augusztus 5.

Napiaim meglehetősen izgalmak között telnek, hogy semmiben se lelek gyönyörűséget. Isten veled, mulassatok jobban, mint én...

Augusztus 6.

... valóságos gyötrelmem itt a pihenés...

Augusztus 29.

Thury temetésén voltam és annyira meghatott, hogy a könnyeim csordultak bele. Majd szétesik a fejem... Mikor jössz már vigasztalásomra?

Egy párszor mondotta a mátyásföldi nyaralás idején Potylikának, fogadott leánykájának, a ki meghatottan ragaszkodott az apjához s feltűnően került Vidorné:

— Ha téged nem néznélék, főbe lőném magam, Potyli... Csak már fölneveltelek volna!

Mikor az öngyilkosságot utóbb aztán a gyerek megtudta, sirva kiáltotta:

— Apuka megígérte nekem, apuka megígérte...

Hogy miért volt buskomor már ekkor Vidor, arra kellően rámutatnunk lesz még alkalmunk.

(Folytatjuk.)